

รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

Buddhist Psychology Model for Promotion Holistic Health of Professional Accountants

สุกิมวัจน์ สุริโย¹, เมธาวี อุดมธรรมานุภาพ² และ สุวัฒน์ รักขันโท³

Suphimawat Suriyo, Maytawee Udomtammanupab and

Suwatsan Ragkhanto

(suphimawatt@gmail.com, loacup@gmail.com and

noonsuwat@gmail.com)

Received: February 22, 2023

Revised: June 09, 2023

Accepted: June 12, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 2. เพื่อสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และ 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะที่ 1 การเขียนรูปแบบ และระยะที่ 2 การนำเสนอรูปแบบ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน การจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญพิเศษเพื่อให้การรับรองรูปแบบที่ได้ จำนวน 7 คน ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มีอยู่หลายทฤษฎีประกอบด้วยหลักพุทธธรรม 2 หลักคือ หลักไตรสิกขา หลักภavana 4 และหลักจิตวิทยา 2 หลักคือ หลักทฤษฎีแนวคิดเชิงบวกของ PERMA Model และหลักทฤษฎีการปรับตัวของรอย ซึ่งสอดคล้องเหมาะสมกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา 2. การสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นการบูรณาการ 3 ศาสตร์แห่งปัญญาเข้าด้วยกัน คือ พุทธธรรม

¹ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Doctor of Philosophy Program, Buddhist Psychology, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{2,3} ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

จิตวิทยาและการประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อได้รูปแบบสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และ 3. รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ได้จากการวิจัยนี้ คือ “SURIYO Model” ประกอบด้วย 1) Strength ความแข็งแรงเข้มแข็งของร่างกายและจิตใจ 2) Understanding ความเข้าใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง 3) Relationship ความมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและสังคม 4) Integrity ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ตนเอง ความคิดและการกระทำ 5) Youth ความรู้สึกมีชีวิตชีวาทั้งร่างกายและจิตใจ และ 6) Opportunity การเห็นโอกาสทุกช่วงขณะแม้ในวิกฤติ เห็นโอกาสความก้าวหน้าในวิชาชีพเป็นการพัฒนาสร้างเสริมตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพ 6 ด้าน เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมทั้ง 4 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษได้ให้ความเชื่อมั่นและความสมบูรณ์ของรูปแบบที่ระดับความเห็นเฉลี่ย 4.285 (คะแนนเต็ม 5) ซึ่งแสดงว่ารูปแบบนี้มีค่าความเห็นในการประเมินอยู่ที่ระดับดีถึงดีมากที่สุด สามารถนำไปใช้งานได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, พุทธจิตวิทยา, สุขภาพองค์รวม, วิชาชีพบัญชี, ไตรสิกขา, ภาวนา 4

Abstract

The objectives of the study were 1. to study the principles, concepts and theories related to the promotion of holistic health of professional accountants; 2. to create a model of Buddhist psychology for promoting the holistic health of professional accountants; and 3. to present a model of Buddhist psychology for promoting the holistic health of professional accountants. The study was a qualitative research divided into 2 phases: Phase 1, writing the template model and Phase 2, presenting the model of study. The study in collecting data from more than 115 documents and articles related, and using an in-depth interview to collect data from 18 key informants including the experts and specialists in the relevant fields, the focus group discussion was also conducted with 12 experts and specialists, and to prove a right and effective model, the connoisseurship by 7 experts and specialists was employed. Qualitative data were analyzed using content analysis to get consistent with the research objectives.

The results showed that 1. the concepts and theories related to the enhancement of a holistic health of professional accountants consisted of many theories including two principles of Buddha Dharma, namely, the Tri-sikkha principle and the Bhavana 4 principle, and 2 psychological concepts, namely, the PERMA Model and Roy's Adaptation Model as appropriate consistent to the enhancement of a holistic health of professional accountants in four areas including body, mind, society, and wisdom. 2. the creation of a Buddhist psychology model for enhancing the holistic health of the professional accountant was the integration of 3 principles and concepts together including Buddhism, Psychology and the concept of professional accountants in order to obtain a model for enhancing the holistic health of professional accountants, called "SURIYO Model" consisted of 1) the name of model, 2) the principle and rationale, 3) objectives, 4) the content of model, 5) the implementation of model, and 6) monitoring and evaluation processes in terms of learning and practicing 6 processes to enhance the holistic health in four areas. and 3. With the respect to a presentation of the Buddhist psychology model for enhancing a holistic health of professional accountants, called "SURIYO Model" consisted of 1) strength that included a physical and mental strength, 2) understanding that was a correct understanding of reality, 3) relationship that was a good relationship with colleague and other societies, 4) integrity that was a professional integrity, oneself, thought and action, 5) youth that was the feeling of being young and alive both physically and mentally, and 6) opportunity that was seeing opportunities in every moment, even in crisis by realizing the career advancement opportunities for enhancing a holistic health with the connoisseurship of the experts in the confidence and completeness of the model at a mean of 4.285 out of the full score of 5.00. It indicated that the model had the opinion value at the level of assessment at a good to very good level that is usable and can be further developed into an intensive course as appropriate in the future as well as being able to be applied to other professionals and the general public.

Keywords: Model, Buddhist Psychology, Holistic Health, Professional Accountants, Tri-sikkha, Bhavana 4

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงวิชาชีพบัญชี เป็นหนึ่งวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ ต้องมีไว้ เพื่อจัดทำรายงานทางบัญชีและการเงิน รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการวัดผลการดำเนินงาน งานสายบัญชี การเงินและตัวผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเองก็ต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง มีความรับผิดชอบค่อนข้างสูง นอกจากเป็นหน้าที่ทั่วไปตามความรับผิดชอบแล้ว ยังต้องมีการปฏิบัติตามคู่จรรยาบรรณในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพมีความกดดันจากเหตุต่าง ๆ จากการทำงาน อันส่งผลให้เกิดความเครียดค่อนข้างสูง โดยความกดดันและความเครียดส่งผลต่อสุขภาพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา ซึ่งรวมกันเรียกกันว่า “สุขภาพองค์รวม” วิชาชีพบัญชี คือ วิชาชีพในด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีทางการบัญชี และการให้บริการเกี่ยวกับบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวงพาณิชย์ประกาศ (พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547) และผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีคือผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นวิชาชีพบัญชี และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วย (ข้อบังคับสภาวิชาชีพ 2561) ประกอบกับผู้วิจัยเองที่อยู่วิชาชีพนี้ด้วยเช่นกัน ด้วยประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ปฏิบัติงานในสายวิชามากกว่า 25 ปี พบว่าผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับสูงที่รับนโยบายมาจากคณะกรรมการหน่วยงาน ผู้อำนวยการฝ่าย ผู้จัดการฝ่าย หรือพนักงานที่อยู่ในระดับปฏิบัติงานก็ตาม ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง หรือคำแนะนำผู้บังคับบัญชา งานที่ต้องเร่งรัดตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกดดันและความเครียดจากการทำงานมากน้อยตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบและตามสภาพแวดล้อมของการทำงาน ขาดความสุขจากการปฏิบัติงานในอาชีพหรือหาทางออกในการแก้ไขปัญหาในการทำงานได้ยาก

สำหรับผู้ที่ยื่นทะเบียนและเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดวิชาชีพ โดยต้องอบรมเก็บชั่วโมงเพื่อพัฒนาความรู้ ทั้งด้านวิชาชีพและด้านทั่วไปทุก ๆ ปี และหลักสูตรการฝึกอบรมส่วนใหญ่จะเน้นอบรมเฉพาะเพื่อพัฒนาวิชาชีพ เช่น การบัญชี บัญชีการเงิน ภาษีอากร หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เพื่อพัฒนาวิชาชีพเท่านั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพฯ ไม่ค่อย

พบหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองหรือรูปแบบวิธีปฏิบัติใดที่จะมาให้ผู้ประกอบวิชาชีพได้นำมาปรับใช้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อลดสภาวะความเครียด จากการทำงานซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ สุขภาพสังคม สุขภาพจิตวิญญาณหรือปัญญา อันเนื่องมาจากสภาวะการบีบคั้นที่เกิดจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต และสิ่งแวดล้อมไม่มีชีวิต เช่น ผู้บริหาร หัวหน้างาน เวลารับนโยบาย สิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุหลักให้เกิดความเครียดและไม่มีความสุขจากการปฏิบัติงาน หลักการแนวคิดทฤษฎีทางพุทธจิตวิทยา (Buddhist Psychology) ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีทางพระพุทธศาสนา (Buddhist) และจิตวิทยาตะวันตก (Psychology) บูรณาการร่วมกันเป็นแนวทางศึกษาและนำไปปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติในสายวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสนใจในการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมให้ตนเองได้มีแนวทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างความสุขที่ยั่งยืนในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต หรือเรียกว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสุข 4 ประการ คือ สุขจากการไม่มี 2 และสุขจากการได้มี 2 ประกอบด้วย 1) ไม่มีความกดดัน 2) ไม่มีความเครียด 2) มีหลักธรรมและหลักจิตวิทยาในการแก้ไขและป้องกัน และ 4) มีความซื่อสัตย์สุจริตในวิชาชีพและการดำรงชีวิต ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถพัฒนาสุขภาวะในองค์รวมของตนเองได้

พุทธจิตวิทยา (Buddhist Psychology) จึงเป็นการศึกษาวิเคราะห์จิตที่สัมพันธ์กันกับทุกข์ (ปัญหา) อันเป็นสภาพที่แท้จริงของชีวิตเข้าใจสาเหตุของทุกข์ (ปัญหา) เข้าใจถึงเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิตคือนิโรธ (ความดับทุกข์ดับปัญหา) รู้วิธีการปฏิบัติเพื่อเผชิญปัญหาโดยไม่ถูกบีบคั้นจากทุกข์ (ปัญหา) ไม่เกิดความท้อแท้สิ้นหวังให้สู้และเผชิญกับทุกข์ (ปัญหา) อย่างมั่นคงตามหลักพุทธธรรม ดังนั้นหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักทฤษฎีทางจิตวิทยารวมเป็นพุทธจิตวิทยา แล้วนี้ นำมาซึ่งหลักพุทธจิตวิทยาในการบริหารจัดการความเครียดและสร้างสุขภาวะองค์รวม 4 ด้าน หรือรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จึงเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองและเป็นหลักวิชาการที่สามารถนำองค์ความรู้มาปรับใช้เพื่อให้จัดการความเครียดและความกดดันเพื่อสร้างสุขภาวะ และเสริมสร้างความสุขในการทำงานได้เป็นอย่างดี รวมทั้ง ผลการศึกษาที่รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะนำไปสืบสานต่อองค์ความรู้ที่ได้จัดทำนำเสนอเป็นคู่มืออบรมหลักสูตรระยะสั้นตามความเหมาะสม เช่น 12 ชั่วโมง 24 ชั่วโมง หรือระยะเวลาที่เหมาะสมในอนาคตสำหรับการฝึกอบรมพัฒนาสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีที่มีความสนใจ โดยจัดร่วมกับทางสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพ สถาบันที่มีความเชี่ยวชาญด้านฝึกอบรมและมีโอกาสนำเสนอ

สภาวิชาชีพฯ พิจารณานุมัติเป็นหลักสูตรฯ เพื่อผู้ประกอบการวิชาชีพอบรมเก็บชั่วโมงเป็นวิชาทั่วไปได้ รวมถึงได้ใช้รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพนี้ นำไปปรับใช้กับวิชาชีพอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ส่วนรวมในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
2. เพื่อสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะการเขียนรูปแบบ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาวะทางใจของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยมีขั้นตอนย่อยประกอบการเขียนรูปแบบดังนี้

1. Document Research โดยศึกษาค้นคว้างานเอกสารสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทความงานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมมากกว่า 115 รายการ
2. In-depth Interview เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการถามเจาะลึกถึงค้นหาคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนรายบุคคลแต่ละสาขารวมจำนวน 18 คน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 7 คำถาม ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.88 ซึ่งไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้ได้
3. Focus Group จัดสัมมนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขารวมจำนวน 12 คน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบคำถามปลายเปิดจำนวน 5 คำถาม และคำถามได้ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์คะแนนสูงสุด สามารถนำไปใช้ได้

4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์สังเคราะห์ ด้วยเครื่องมือการวิจัย เช่น 6'C Technic Analysis Triangulation Technic และ Logical Martrix หรือ Matrix Analysis บุรณาการผลข้อมูลที่ได้ เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบพุทธจิตวิทยาการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ระยะที่ 2 ระยะการนำเสนอผลรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยกระบวนการหาความน่าเชื่อถือและน่าเชื่อมั่นของโปรแกรมจากผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ดังนี้

1. เครื่องมือเป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 3 คำถาม ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้ได้

2. การหาฉันทามติ (Consensus) และนำเสนอรูปแบบเพื่อความเห็นต่อรูปแบบที่ได้ จากผู้เชี่ยวชาญพิเศษแต่ละสาขาวิชาชีพจำนวนรวม 7 คน ในรูปแบบการประชุมผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Connoisseurship) เพื่อให้ได้รูปแบบงานที่ได้จากการวิจัยและให้ได้มาซึ่งความเห็นสรุปต่อรูปแบบงานวิจัยที่ได้ค้นพบ เพื่อใช้เสนอต่อสาธารณะบุคคลและผู้เชี่ยวชาญภายนอกต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนตามรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความ (Interpretation) และสรุปผลในรูปแบบตาราง Logical Matrix และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2. วิเคราะห์ความเห็นต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการทำสนทนากลุ่ม (Focus group) จากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน สรุปผลเป็นความเรียงและจัดกลุ่มความคิดเห็นที่ได้เป็นกลุ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยใช้ (1) เทคนิคสามเส้า หรือ Triangulation Technic เพื่อหาความสอดคล้องสัมพันธ์กันของข้อมูลที่ได้ และ (2) เทคนิคเหตุผลเชิงตรรกะ หรือ Logical Matrix เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้แต่ละประเด็น ความสอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งแนวดิ่งและแนวนอน โดยทั้งสองเทคนิคนี้ เพื่อการจำแนกข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากนั้น นำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจาก

ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ วิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี โดยประเด็นที่วิเคราะห์ โดยให้ครบถ้วนทั้ง 2 ด้าน คือ (1) วิเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรครบถ้วนทั้งสี่ด้าน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมและด้านปัญญา และ (2) วิเคราะห์การบูรณาการหลักพุทธธรรม หลักจิตวิทยา บูรณาการเป็นองค์ความรู้รูปแบบสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามแนวทางหลักพุทธจิตวิทยา และได้องค์ความรู้ที่สอดคล้องเป็นรูปแบบใช้งานได้จริง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผลการวิจัยพบว่ามีหลักพุทธธรรม และหลักจิตวิทยาที่สอดคล้องเหมาะสมกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ดังนี้

1) หลักพุทธธรรมจำนวน 2 หลักธรรม ประกอบด้วย (1) หลักไตรสิกขา เป็นหลักธรรมที่ควรปฏิบัติและกำกับการดำเนินชีวิต 3 ประการ คือ ศีล สมาธิและปัญญา เป็นข้อปฏิบัติเพื่อการควบคุมความประพฤติอย่างสูง และทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่นำไปปฏิบัติเป็นผู้มีความประพฤติเป็นความสำรวม เป็นการระวังทั้งกาย วาจา ใจ ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตประจำวัน เป็นข้อปฏิบัติสำหรับการฝึกอบรมจิตใจให้มีคุณธรรม (2) หลักภavana 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ในการพัฒนาชีวิตให้มีความสุขสมปรารถนาในสุขภาวะองค์กรรวม 4 ด้าน คือ กายภavana หรือการพัฒนาาร่างกายให้อยู่ดีมีสุขเกื้อกูลกับธรรมชาติ ศีลภavana หรือการพัฒนาด้านพฤติกรรมกาย วาจา ใจให้เหมาะสมในสังคม จิตภavana หรือการพัฒนาจิตใจให้เจริญองงาม มีคุณธรรม มีสมาธิและปัญญาภavana หรือการพัฒนาปัญญาให้รู้จักคิด พัฒนาความคิด การอบรมเสริมสร้างความรู้ในวิชาชีพ โดยสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ได้รู้จักพัฒนาตนเองในด้านความคิด ใคร่เรียนรู้ พิจารณา วินิจฉัยไตร่ตรอง มองเห็นสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง

2) หลักจิตวิทยาจำนวน 2 หลัก คือ หลักทฤษฎีความคิดเชิงบวก (PERMA Model) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยเสริมสร้างสุขภาวะและรากฐานในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่ามีความสุข 5 ด้าน ประกอบด้วย การมีอารมณ์เชิงบวก การมีจิตผูกพัน ความสัมพันธ์ ความหมายในชีวิตและความสำเร็จ คือ เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพมีความสามารถในการมองโลกในแง่บวกต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เข้าใจลักษณะและธรรมชาติของงาน (2) หลักทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model) เป็นการปรับตัวที่เป็นระบบและองค์

รวมจากการได้รับรู้สิ่งเร้า ผ่านกระบวนการเผชิญปัญหา 2 กลไก ประกอบด้วยกลไกควบคุมและกลไกคิดรู้ ซึ่งจะทำงานควบคู่กันเสมอและเมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีได้เรียนรู้และนำทฤษฎีนี้มาปรับใช้กับตนเองในการประกอบวิชาชีพ

2. เพื่อสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผลการวิจัยพบว่า การสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนี้ โดยสรุป รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมที่ได้จากการวิจัย สรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย (1) ชื่อรูปแบบ (2) หลักการของรูปแบบ (3) วัตถุประสงค์รูปแบบ (4) เนื้อหารูปแบบ (5) การนำรูปแบบไปใช้ และ (6) การประเมินและติดตามผลระหว่างและหลังการใช้รูปแบบ

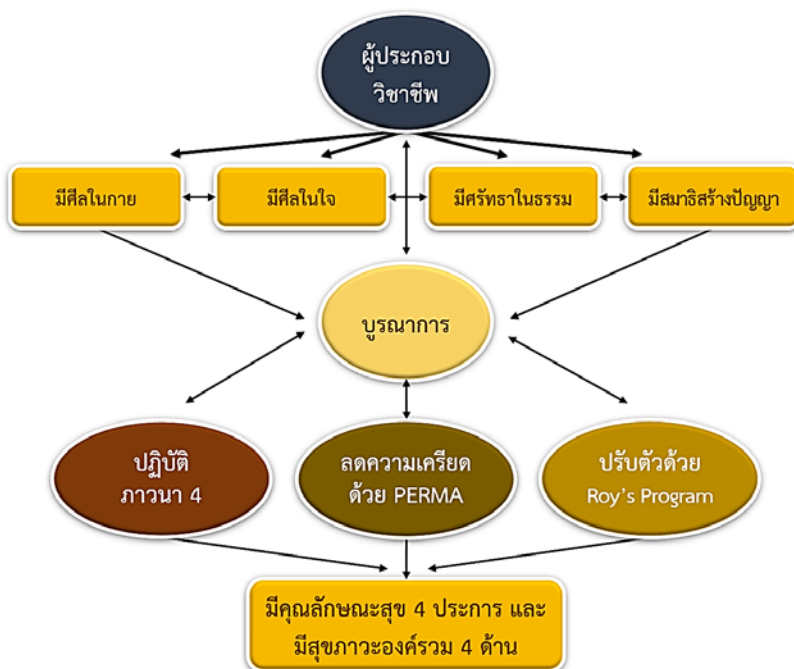
2) กระบวนการของรูปแบบ ซึ่งเป็นส่วนของเนื้อหาประกอบด้วย 6 กระบวนการ คือ (1) Strength เป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งแข็งแรงของกายและใจ (2) Understanding เป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องและเป็นจริง (3) Relationship เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มอาชีพและสังคมรอบข้าง (4) Integrity เป็นกระบวนการสร้างความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ตนเองและผู้อื่น (5) Youth เป็นกระบวนการสร้างความรู้สึกรักเป็นหนุ่มเป็นสาว มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในงาน และ (6) Opportunity เป็นกระบวนการสร้างการเห็นโอกาสในทุกขณะ การใช้ชีวิตและความก้าวหน้าในงาน

3) ความสัมพันธ์ของรูปแบบโดยสรุป SURIYO Model หรือรูปแบบที่ได้เป็น 6 กระบวนการสร้างเสริม หรือ 6 อย่าง มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในแต่ละด้าน และมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันกับหลักพุทธธรรม แนวคิดทฤษฎีจิตวิทยา และแนวคิดผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี โดยเป็นกระบวนการ 6 อย่างเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา

4) ผลลัพธ์ของรูปแบบ เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ การจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มวิชาการ 3 ศาสตร์ บูรณาการผ่านเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ และได้ผลออกมาเป็น SURIYO Model

5) การวัดผลและประเมินผลรูปแบบ โดยการผ่านการจัดประชุมพิเศษผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 รูปหรือคน เพื่อให้ความเห็นในรายละเอียดเนื้อหาและส่วนประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบที่ได้ และให้การรับรองรูปแบบ

3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ประสบปัญหาหาขาดสภาวะความสุขแต่ละด้าน เมื่อได้ฝึกเรียนรู้และปฏิบัติให้ตนเองด้วย SURIYO Model โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามลักษณะปัญหาของผู้เข้าร่วมอบรมเรียนรู้ เช่น กิจกรรมการฝึกสมาธิระยะสั้น ๆ กำหนดรู้ลมหายใจ กิจกรรมการเดินจงกรมเพื่อรู้ตัวและความเคลื่อนไหว กิจกรรมเรียนรู้และปฏิบัติศีลห้า กิจกรรมการพิจารณาตนเองกับอาชีพ เป็นต้น หรือถ้าใช้เป็นหลักสูตรหลายวันอาจจะร่วมด้วยกับกิจกรรมปฏิบัติธรรมควบคู่กันไป รวมคกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมโดยให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีส่วนร่วม และรู้จักคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยหลักอริยสัจ 4 โดยกิจกรรมมีความสอดคล้องเพื่อพัฒนาตนเองตามหลักธรรมภavana 4 ส่งผลให้เป็นผู้มีศีลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงมีความศรัทธาในองค์ธรรม มีสมาธิเพื่อสร้างปัญญาบริสุทธิ์ไว้แก้ไขปัญหา เมื่อเกิดสภาวะความกดดันและความเครียด หรือขาดสภาวะความสุขด้านใดด้านหนึ่ง โดยการใช้ปัญญาบูรณาการร่วมระหว่างปฏิบัติภavana 4 ลดความเครียดความกดดันด้วย PERMA Model และปรับตัวตาม Roy's Adaptation เพื่อสร้างคุณลักษณะความสุข 4 ประการและมีสภาวะองค์รวมครบ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมและด้านปัญญา ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พบว่า มีอยู่หลายทฤษฎีประกอบด้วยหลักพุทธธรรม 2 หลัก คือ หลักไตรสิกขา หลักภavana 4 หลักจิตวิทยา 2 หลักคือ หลักทฤษฎีแนวคิดเชิงบวกของ PERMA และหลักทฤษฎีการปรับตัวของรอย ซึ่งสอดคล้องเหมาะสมกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา ซึ่งเป็นสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่จะทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความสุขในการประกอบวิชาชีพและการดำรงชีวิตอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืน การนำศาสตร์หลักพุทธธรรมไตรสิกขา หลักพุทธธรรมภavana 4 ศาสตร์หลักจิตวิทยา ทฤษฎีความคิดเชิงบวก (PERMA Model) ศาสตร์หลักจิตวิทยาทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model) บูรณาการเข้ากับศาสตร์แนวคิดผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยมีจุดร่วมเหมือนกันคือ แนวทางในการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมอย่างยั่งยืน ให้ผู้ประกอบวิชาชีพได้มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของงาน ธรรมชาติของคน ที่สำคัญคือธรรมชาติของตนเองและวิชาชีพที่ตนเองประกอบอาชีพอยู่ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพที่มีสภาวะความกดดัน จากความไม่รู้ ความไม่ถูกต้อง ความไม่ชำนาญในวิชาชีพ จนเกิดความเครียด ได้มีหลักธรรมหรือหลักจิตวิทยาในการป้องกันและแก้ไข ควบคุมการประกอบอาชีพที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะให้ตนเองให้เกิดขึ้นครบถ้วน 4 ด้าน ดังนี้ 1) มีร่างกายสมบูรณ์พร้อมทั้งกายใจสำหรับการประกอบอาชีพ แคล้วคลาดปลอดภัย จากโรคภัยไข้เจ็บจากการดูแลเอาใจใส่ตนเองตั้งแต่การบริโภคปัจจัยสี่และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณค่าสูงสุด 2) มีจิตใจที่มั่นคง มีสมาธิ จิตสงบ มีเมตตากรุณา สดชื่นใจ เบิกบานใจ มีกำลังใจไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาทั้งหลายที่เข้ามาในชีวิต 3) มีชีวิตอยู่ในสังคมวิชาชีพและสังคมอื่นอย่างเข้าใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์กับสังคมเชิงบวก รู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีโอกาสควรมีส่วนร่วมในการตอบแทนสังคม และ 4) มีปัญญา รู้จักคิด เรียนรู้ วิเคราะห์สิ่งต่างๆ ทั้งหลายตามความเป็นจริง ใช้ปัญญาบริสุทธิ์ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยสารนิพนธ์ (พระมหาอุดร สุทธิญาณ, 2554) ได้ศึกษางานวิจัยสารนิพนธ์เรื่อง "ศึกษาสุขภาพองค์รวมวิถีพุทธในพระไตรปิฎก" พบสุขภาพองค์รวมในพระไตรปิฎกต้องประกอบด้วย 4 มิติคือ (1) ด้านกาย (2) ด้านสังคม (3) ด้านจิต และ(4) ด้านปัญญา ดังนั้น เพื่อมุ่งเน้นผลของสุขภาพ

องค์รวมวิถีพุทธจึงเน้นความสุข ภาวะสุข ภาพที่ประกอบด้วย วิชา วิมุตติ วิสุทธิ สันติ ซึ่งเป็นภาวะที่เป็นความสุขของชีวิต ส่วนแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพองค์รวมนั้น หลักการดูแลสุขภาพทั้งป้องกัน ส่งเสริมเยียวยารักษา โดยกระบวนการแบบแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) ส่วนกระบวนการสร้างสุขภาพองค์รวมวิถีพุทธในพระไตรปิฎกรูปแบบที่เน้นในด้านสุขภาพด้านจิตวิญญาณ สติปัญญา ประกอบด้วย (1) รูปแบบการสวดมนต์ (2) รูปแบบการปฏิบัติธรรม (3) รูปแบบการสนทนาธรรม โยนิโสมนสิการและรูปแบบการะบวนการสร้างสุขภาพองค์รวม 4 มิติ คือด้านร่างกาย รูปแบบการดูแลร่างกายประกอบด้วยการบริโภคเกี่ยวกับอาหาร การใช้ยาสมุนไพรเพื่อสุขภาพ รูปแบบการพักผ่อนอิริยาบถ รูปแบบสังคม และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ รูปแบบทางด้านจิตใจ ทางด้านปัญญา เช่น โพชฌงค์ 7 สัณญญา 1- ไตรลักษณ์ พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 เป็นต้น

2. การสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เป็นการบูรณาการ 3 ศาสตร์แห่งปัญญาเข้าด้วยกัน คือ หลักพุทธธรรม แนวคิดจิตวิทยา และแนวคิดผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อได้รูปแบบสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เรียกว่า “SURIYO Model” ซึ่งเป็นรูปแบบประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหาของรูปแบบ 5) การนำรูปแบบไปใช้งาน และ 6) การติดตามและประเมินผล โดยเนื้อหา รูปแบบเป็นการเรียนรู้และปฏิบัติ 6 กระบวนการ เพื่อส่งผลการสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เป็นการตอบสนองความต้องการและตอบโจทย์ให้กับชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีความสนใจที่จะสร้างสุขภาวะตนเอง หรือเสริมสุขภาวะให้ตนเองมีมากขึ้น เพื่อให้มีสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ มีปัญญาบริสุทธิ์ในการเรียนรู้ และอยู่ร่วมกันในสังคมวิชาชีพอย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน โดยรูปแบบนี้สามารถแยกส่วนประกอบการพัฒนาสร้างเสริมตนเองได้ 6 ด้าน ประกอบด้วย Strength ความแข็งแรงเข้มแข็งของร่างกายและจิตใจ (กายนำใจ) Understanding ความเข้าใจอย่างถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง Relationship ความมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและสังคมอื่น Integrity ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ซื่อสัตย์ต่อตนเองความคิดและการกระทำ Youth ความรู้สึกเป็นหนุ่มสาวมีชีวิตชีวาทั้งร่างกายและจิตใจ (ใจนำกาย) และ Opportunity การเห็นโอกาสทุกช่วงขณะแม้วิกฤติ เห็นโอกาสความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยเรียนรู้ปฏิบัติแยกตามแต่ละด้านที่ตนเองต้องการหรือจะเรียนรู้ปฏิบัติโดยรวมทั้ง 6 ด้านเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดได้เช่นเดียวกัน การเรียนรู้และปฏิบัติดังกล่าว เห็นว่าจะทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีสุขภาวะ

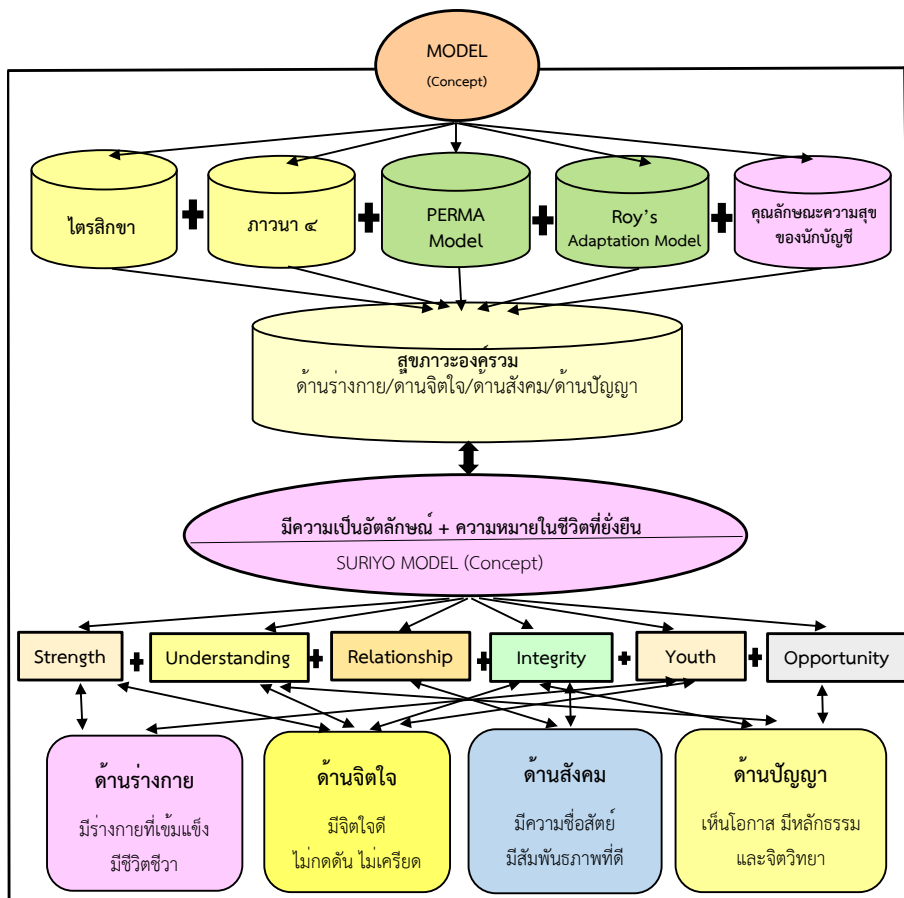
องค์รวมที่ดี ความสุขในการประกอบอาชีพและดำรงตน และรวมถึงรูปแบบนี้สามารถพัฒนาต่อยอดไปให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพอื่น ๆ รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ทั่วไป สอดคล้องกับวิจัยของ (พระครูสิริรัตนานวัตร, รศ.ดร.และคณะ (2562)) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมของครอบครัวและสังคม ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมของครอบครัวและสังคมโดยพุทธจิตวิทยาบูรณาการใช้หลักธรรมต่าง ๆ คือ สัปปายะ 7 โดยอุตฺตสัปปายะ เสนาสนะสัปปายะ โคจรสัปปายะ เป็นสิ่งแวดล้อมที่ต้องอยู่ด้วยศีล อาหารสัปปายะ ที่อยู่แหล่งทำมาหากินที่สะดวกสบาย บุคคลสัปปายะ มีกัลยาณมิตร มีแพทย์ มีทหารตำรวจพึ่งพาในยามฉุกเฉิน ภัตตสัปปายะ มีปิยวาจาจากคนรอบข้าง อิริยาปถสัปปายะ มีที่เดิน ที่นั่ง ที่นอน ถูกสุขลักษณะ ด้านรูปแบบที่ทดลองใช้รูปสภาวะองค์รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกาย ด้านจิต ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านปัญญา ใช้กิจกรรม 7 อย่าง ได้แก่ (1) กิจกรรมรู้คุณค่าของตนเอง (2) สุขกายสบายจิต (3) สุขกับความพอเพียง (4) คุณธรรมนำชีวิต (5) ชุมชนร่วมใจ (6) กินดีมีสุขภาพดี และ (7) เสริมสร้างคุณภาพชีวิต

3. การนำเสนอรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ได้รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ได้จากการวิจัยนี้ คือ “SURIYO Model” เป็นรูปแบบที่ได้จากการวิจัยรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี องค์ความรู้ที่ได้จากการบูรณาการหลักพุทธธรรม หลักจิตวิทยา และแนวคิดผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมถึงความเป็นเอกลักษณ์ตัวตนของผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อคุณค่าและความยั่งยืนของงานวิจัย เป็นการตอบสนองความต้องการและตอบโจทย์ชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีความสนใจที่จะสร้างสุขภาวะตนเอง หรือเสริมสุขภาวะให้ตนเองมีมากขึ้น เพื่อให้มีสุขภาพกาย สุขภาพใจ มีปัญญابริสุทธิ์ และอยู่ร่วมกันในสังคมวิชาชีพอย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน โดยรูปแบบนี้สามารถแยกส่วนประกอบการพัฒนาสร้างเสริมตนเองได้ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) Strength ความแข็งแรงเข้มแข็งของร่างกายและจิตใจ 2) Understanding ความเข้าใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง 3) Relationship ความมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและสังคมอื่น 4) Integrity ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพตนเอง ความคิดและการกระทำ 5) Youth ความรู้สึกเป็นหนุ่มสาวมีชีวิตชีวาทั้งร่างกายและจิตใจ และ 6) Opportunity การเห็นโอกาสทุกช่วงขณะแม้ในวิกฤติ เห็นโอกาสความก้าวหน้าในวิชาชีพเป็นการพัฒนาสร้างเสริมตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพ 6 ด้าน เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมทั้ง 4 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษได้ให้ความเชื่อมั่นและ

ความสมบูรณ์ของรูปแบบที่ระดับความเห็นเฉลี่ย 4.285 (คะแนนเต็ม 5) ซึ่งแสดงว่ารูปแบบนี้มีค่าความเห็นในการประเมินอยู่ที่ระดับดีถึงดีมากที่สุด สามารถนำไปใช้งานได้ รวมถึงการพัฒนาต่อยอดเป็นหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมต่อไปในอนาคต อีกทั้งยังสามารถที่จะประยุกต์ใช้กับผู้ประกอบการวิชาชีพด้านอื่น ๆ และบุคคลทั่วไปได้เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ ดวงเนตร ธรรมกุล (2555) จากการศึกษาเรื่อง “การสร้างเสริมสุขภาวะในองค์กร” ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเสริมสุขภาวะในองค์กรต้องมีการดำเนินการตามระบบและขั้นตอนที่กำหนดขึ้น เช่น มีการระดมกำลัง การประชุม การประเมิน การจัดลำดับความสำคัญ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน ทั้งนี้ควรมีเครื่องมือ ตรวจสอบสุขภาวะองค์กร เพื่อจะได้ทราบประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไข สำหรับดัชนีสำคัญของสุขภาวะองค์กร คือ การได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร การได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากพนักงาน มีนโยบายการสร้างสุขภาวะในองค์กร มีการบูรณาการไว้ในยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบและมีกระบวนการทำงาน ใช้เครื่องมือการวัดที่มีประสิทธิภาพ และมีวิธีการสร้างความเข้าใจในประเด็นสร้างสุขภาวะทั้งนี้เพื่อให้คนในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

โดยสรุป รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี หรือองค์ความรู้ที่ได้ คือ SURIYO Model มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันกับหลักแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวม ที่ได้ศึกษาค้นคว้าในรายงานวิจัยบทที่ 2 โดยสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมอย่างน้อย 2 หลัก คือ หลักไตรสิกขา และหลักภาวนา 4 สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาอย่างน้อย 2 แนวคิด คือ แนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาเชิงบวก PERMA Model และแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของรอย รวมถึงสอดคล้องและสัมพันธ์กับแนวคิดของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพอีกด้วย

องค์ความรู้จากการวิจัย



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ “รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบวชชี”

โดยสามารถอธิบายองค์ความรู้ได้ดังนี้ 1) รูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบวชชี เป็นการบูรณาการ 3 ศาสตร์เข้าด้วยกัน ประกอบด้วย (1) หลักพุทธธรรมไตรสิกขาและหลักพุทธธรรมภavana 4 (2) หลักจิตวิทยาทฤษฎีแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก (PERMA Model) และทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model) และ (3) หลักแนวคิดผู้ประกอบวิชาชีพบวชชี และคุณลักษณะความสุขของนักบวชชีหรือผู้ประกอบวิชาชีพบวชชี 2) การสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวม 4 ด้านนี้ ด้วย SURIYO Model เมื่อลงเอยรายละเอียดเนื้อหาแล้ว เมื่อได้มีการบูรณาการร่วมระหว่าง หลักพุทธธรรม หลักจิตวิทยา และแนวคิดผู้ประกอบวิชาชีพบวชชี เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นอัตลักษณ์ เอกลักษณ์เฉพาะของตัวตนผู้วิจัยและต้องการสร้าง

ความมีคุณค่าและความยั่งยืนขององค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย จึงสามารถขยายวิธีการเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรรวมผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 6 ด้าน ด้วยหลักและวิธีการ 6 กระบวนการ ดังต่อไปนี้ (1) S- Strength การสร้างความแข็งแรงเข้มแข็งของร่างกายและจิตใจ (กายนำใจ) เพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาวะด้านร่างกาย และด้านจิตใจ (2) U- Understanding การสร้างความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาวะด้านจิตใจ และสุขภาวะด้านปัญญา (3) R- Relationship การสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและสังคมอื่น เพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาวะด้านสังคม (4) I- Integrity การสร้างความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ตนเองและผู้อื่น เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพและตนเอง คล้องในความคิดและการกระทำ เป็นการสร้างเสริมสุขภาวะด้านจิตใจ และสุขภาวะด้านสังคม (5) Y- Youth การสร้างความรู้สึกรักเป็นหนุ่มสาว อ่อนวัยทั้งร่างกายและจิตใจ (ใจนำกาย) มีชีวิตชีวาทั้งกายและใจ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาวะด้านร่างกาย และสุขภาวะจิตใจ และ (6) O- Opportunity การสร้างการเห็นโอกาสแม้ในวิกฤติและเห็นโอกาสต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาวะด้านปัญญา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยควรมีการนำเสนองานวิจัยรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต่อสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อการเผยแพร่ หรือการนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมของผู้ประกอบวิชาชีพตามที่สภาวิชาชีพฯ เห็นเหมาะสมและสมควร

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยของงานวิจัยรูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไปปรับปรุงจากรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นรูปแบบงานวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อให้ได้ผลการทดลองที่เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของรูปแบบได้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ไปเปรียบเทียบกับบูรณาการกับแนวคิดผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2) ควรนำรูปแบบการวิจัยนี้ ไปปรับปรุงพัฒนาต่อยอดเป็นแนวคิด หรือนำเสนออื่นๆ ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อการเผยแพร่การสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรวมให้มีความกว้างขวางออกไปจากสาขาวิชาชีพบัญชีสาขาวิชาอื่น หรือบุคคลอื่นที่มีความสนใจ

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) รัฐบาลควรมีนโยบายหรือยุทธศาสตร์สำหรับกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีการนำเอาหลักการบูรณาการ 3 ศาสตร์ในเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อการบริหารและการดูแลสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรวมของประชาชนในอาชีพ อย่างยั่งยืน

2) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือสถาบันฝึกอบรมอื่นควรมีการวางโครงการตัวอย่างนาร่องในการนำเอารูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อการประยุกต์ใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ หรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายอื่น

3) หน่วยงานภาครัฐ หรือสถานที่อบรมเสริมสร้างความรู้ ควรมีการสร้างแหล่งเรียนรู้และปฏิบัติเกี่ยวกับหลักพุทธจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรวม และการเผยแพร่ซึ่งองค์ความรู้ทั้งด้านหลักพุทธธรรม หลักพุทธจิตวิทยา เพื่อบุคคลทั่วไปได้มีโอกาสเข้าถึงหลักวิชาพุทธจิตวิทยา บูรณาการกับการดำรงชีวิตตนเองได้อย่างยั่งยืน

รายการอ้างอิง

- ชวิน พงษ์ผจญ. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกโดยใช้รูปแบบ PERMA กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งเป็นฐานเพื่อสร้างสุขภาวะของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 47(1), 141-142.
- ดวงเนตร ธรรมกุล. (2555). การสร้างสุขภาวะในองค์กร. *วารสารวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 6(1), 1-10.
- ทิตินา แคมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวรรณ แฉ่งคำโณม. (2562). *ตัวแบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย (ดัชนีนิพนธ์ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสยาม. กรุงเทพฯ.
- พรณทิพา ชเนศร์. (2561). *แบบจำลองพุทธจิตวิทยาการบำบัดดูแลและส่งเสริมสุขภาพองค์กรวมในแพทย์แผนไทย (ดัชนีนิพนธ์ปริญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.

- พระครูสังฆรักษ์ทวี อกโย. (2563). พุทธจิตวิทยาสำหรับคนชายขอบ. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(8), 15-29.
- พระครูสิริรัตนานันต์ และคณะ. (2562). *รูปแบบและกระบวนการเสริม สร้างสุขภาวะองค์กรของครอบครัวและสังคม* (รายงานวิจัย). พิษณุโลก: วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมมงคลวิธาน และคณะ. (2562). การศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนามนุษย์. *Humanities: Social Sciences and arts*, 12(1), 890-892.
- พระมหาอดุล สุทธิญาณ. (2554). *ศึกษาสุขภาพองค์กรวิถีพุทธในพระไตรปิฎก* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พินนภา หมวกยอด. (2561). *การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในการสร้างเสริมสุขภาวะทางปัญญา* (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- ราชกิจจานุเบกษา. ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ว่าด้วยจรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2561. (2561). (เล่ม 135 ตอนพิเศษ 301ง), 19-20.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2539). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2525*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- รัตน์ ปัญญาภา. (2563). *ถอดรหัสแนวคิดเพื่อชีวิตแนวพุทธ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ เหลืองศักดิ์ชัย และคณะ. (2562). พุทธวิถี (ไตรสิกขา) : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อการสร้างแบรนด์อย่างยั่งยืนตามศาสตร์พระราชา. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 13(2), 109-157.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2563). *พุทธธรรมฉบับปรับขยาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิธรรม ในเครือบริษัท สำนักพิมพ์แพรวแอนดโฮม จำกัด.
- อนุชา ฤาษะยอม. (2563). ผลกระทบของความสามารถในการจัดการความเครียดและทักษะการระหว่งบุคคลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี. *วารสารนักบริหาร*, 40(1), 31-43.
- Goldberger and S. Breznitz.(Eds.). *Handbook of Stress: Theoretical and Clinical Aspects*. New York: Free Press.
- Keeves, J. P. (1988). *Education research, Methodology and measurement: An International. handbook*, New York: Pergamon.
- Richard S.L. Folkman S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer, Publishing Company.
- Selye, H. (1993). *History and present status of the stress concept*. In L.